

UCHWAŁA NR 362/2024
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 28 października 2024 r.

w sprawie sprawozdania partii politycznej Samoobrona o źródłach pozyskania
środków finansowych w 2023 r.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia
27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1215)

postanawia

przyjąć sprawozdanie partii politycznej Samoobrona o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2023 r. **ze wskazaniem uchybień** polegających na naruszeniu art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 27 września 2023 r. w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (Dz. U. poz. 2076) oraz na naruszeniu art. 25 ust. 6–13 i art. 27a ust. 1 ustawy o partiach politycznych.

Uzasadnienie

Partia polityczna Samoobrona (EwP 298) przedłożyła Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych w 2023 r. z zachowaniem terminu określonego w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych. Sprawozdanie zostało sporządzone zgodnie ze wzorem określonym w załączniku do rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych. Do sprawozdania dołączono sprawozdanie biegłego rewidenta, wybranego przez Państwową Komisję Wyborczą, z badania sprawozdania Partii w zakresie wpływów na jej Fundusz Wyborczy. Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 34a ust. 5 w związku z art. 38a ust. 1 ustawy o partiach politycznych, nie zgłosił zastrzeżeń do sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie przedłożonych dokumentów oraz wyjaśnień Przewodniczącego Partii stwierdziła, co następuje.

W sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych, z wyłączeniem Funduszu Wyborczego, partia polityczna Samoobrona wykazała, że w okresie sprawozdawczym uzyskała przychody w kwocie 1570,00 zł, pochodzące ze składek członkowskich w kwocie nieprzekraczającej w jednym roku wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, które gromadzone były na jej rachunku bankowym o numerze 41 2490 0005 0000 4530 4291 8643 prowadzonym w Alior Bank S.A. Partia nie dołączyła do sprawozdania umowy tego rachunku, jak i jego pełnej historii bankowej.

Z wyjaśnień Przewodniczącego Partii oraz z załączonych do niego wykazów wpłat i historii bieżącego rachunku bankowego Partii, złożonych na wezwanie Państwowej Komisji Wyborczej, wynika, że środki te pochodziły ze składek członków Samoobrony, wpłaconych gotówką do kasy Partii, a następnie odprowadzonych przez jej Przewodniczącego na rachunek Partii. Oznacza to, że środki w kwocie 1570,00 zł nie powinny zostać wykazane w pozycjach 14 (Środki finansowe pozyskane bezpośrednio na rachunki bankowe partii politycznej) i 17 (składki członkowskie w kwocie nieprzekraczającej w jednym roku wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę) wpłacone bezpośrednio na rachunek bankowy partii, ale w pozycjach 27 (Środki finansowe pozyskane do kasy partii politycznej) i 28 [składki członkowskie w kwocie nieprzekraczającej w jednym roku minimalnego wynagrodzenia za pracę (art. 26a ustawy o partiach politycznych)] sprawozdania.

Środki te pochodziły z wpłat dokonanych zgodnie z regulacjami art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, przez obywateli polskich, mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej i mieściły się w dopuszczalnym limicie wpłat od jednej osoby, określonym w art. 25 ust. 4 przywołanej ustawy. Partia nie dołączyła do sprawozdania wymaganych załączników do pozycji 28 sprawozdania, zawierającego wykaz osób dokonujących wpłat środków finansowych pozyskanych do kasy partii politycznej - składki członkowskie w kwocie nieprzekraczającej w jednym roku minimalnego wynagrodzenia za pracę, z podaniem ich imienia i nazwiska, miejscowości zamieszkania oraz kwoty wpłaty.

Przewodniczący Partii wyjaśnił, że jej działalność w okresie sprawozdawczym była nieznaczna i środki wykazane w sprawozdaniu były dla niej wystarczające. Jednocześnie jednak Partia posiadała w okresie sprawozdawczym swoją stronę internetową, którą prowadziła osoba fizyczna – obywatel polski mający stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Wartość tych usług nie przekraczała w okresie sprawozdawczym minimalnego wynagrodzenia za pracę. W historii rachunku bankowego Partii nie widnieją żadne operacje dokonywane na rzecz tej osoby, jak i operacje związane z finansowaniem domeny, na której prowadzona jest strona internetowa Partii. Oznacza to, co potwierdził Przewodniczący Partii, że przyjęła ona w 2023 r. dozwolone wartości niepieniężne polegające na nieodpłatnym świadczeniu na jej rzecz przez osobę fizyczną spełniającą kryteria określone w art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, usług o wartości zgodnej z art. 25 ust. 4 w związku z ust. 4a tej ustawy, polegających na prowadzeniu, administrowaniu i utrzymywaniu strony internetowej Partii. Wartość tych usług wykazana powinna zostać w pozycjach 31 i 34 sprawozdania Partii oraz doliczona do przychodów Partii wykazanych w pozycji 13 sprawozdania.

W 2023 r. partia polityczna Samoobrona posiadała wyodrębniony rachunek Funduszu Wyborczego o numerze 61 2490 0005 0000 4600 4044 7358 prowadzony również przez Alior Bank S.A., na którym w 2023 r. nie odnotowano żadnych operacji finansowych. Jego saldo w dniu 1 stycznia 2023 r., jak i w dniu 31 grudnia 2023 r. wynosiło 886,43 zł. Nazwa i adres siedziby banku prowadzącego ten rachunek i numer tego rachunku nie zostały wykazane w załączniku do pozycji 42 sprawozdania Partii.

W części sprawozdania dotyczącej Funduszu Wyborczego Partii, w pozycjach dotyczących przychodów na rachunek bankowy Funduszu Wyborczego, Samoobrona wykazała zera „0,0”. W pozycjach 57 (Koszty bankowe) i 58 (Pozostałe), dotyczących wydatków lub kosztów poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego, Partia „mylnie” wykazała (co jej Przewodniczący stwierdził w wyjaśnieniach z dnia 16 kwietnia 2024 r.) środki – odpowiednio – w kwotach 339,38 zł i 861,00 zł, które faktycznie były wydatkami dotyczącymi bieżącej działalności statutowej Partii, a nie wydatkami z jej Funduszu Wyborczego. Zatem także we wszystkich pozycjach sprawozdania dotyczących wydatków lub kosztów Funduszu Wyborczego Partii wykazane powinny zostać zera.

Partia Samoobrona utworzyła wprawdzie Komitet Wyborczy w celu udziału w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r., ale nie miał on przychodów, nie poniósł wydatków ani nie miał zobowiązań finansowych, co potwierdziła Państwowa Komisja Wyborcza w uchwale nr 295/2024 z dnia 20 czerwca 2024 r.

Wskazane wyżej uchybienia w sprawozdaniu Partii Samoobrona za 2023 r. oznaczają, że sprawozdanie to nie odpowiada stanowi faktycznemu, a tym samym Partia naruszyła ciężący na niej obowiązek sprawozdawczy określony w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych w związku z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych.

Mimo, że Przewodniczący Partii w złożonych wyjaśnieniach z dnia 31 lipca 2024 r. stwierdził, iż „Partia Samoobrona posiada stronę podmiotowa Biuletynu Informacji Publicznej” i „Partia Samoobrona prowadzi rejestry wpłat i umów, o których mowa w art.25 ust.6-13 i art. 27a ustawy o partiach politycznych”, to analiza strony internetowej Biuletynu Informacji Publicznej (<https://www.gov.pl/web/bip>), jak i strony internetowej Partii (<https://samoobrona.eu/>) wskazują jednak, że w okresie sprawozdawczym Partia nie dopełniła obowiązku prowadzenia na jej stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej rejestru wpłat od osób fizycznych w kwocie przekraczającej w jednym roku 10 000 zł, z wyłączeniem składek członkowskich, o którym jest mowa w art. 25 ust. 6-13 ustawy o partiach politycznych, oraz rejestru umów, będącego zbiorczym zestawieniem informacji o umowach zawartych przez partię polityczną, o którym jest mowa w art. 27a tej ustawy.

Wskazane wyżej uchybienia, zgodnie z art. 38a ust. 2 i 3 ustawy o partiach politycznych, nie stanowią jednak przesłanek do odrzucenia sprawozdania finansowego.

Państwowa Komisja Wyborcza zaznacza jednak, że odpowiednio prowadzona i ujawniona dokumentacja, głównie finansowo-księgową, oraz sporządzone na jej podstawie sprawozdanie finansowe są jednymi z najistotniejszych przejawów jawności finansowania partii politycznych, będącej elementem prawidłowego funkcjonowania ustroju demokratycznego (por. postanowienie Sądu

Najwyższego z 4 sierpnia 2006 r., III SW 11/06), znajdującej swoje umocowanie w art. 11 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Co ważne, jawność ta nie powinna ograniczać się wyłącznie do przedkładania sprawozdań finansowych partii politycznych do badania właściwym do tego organom, ale powinna umożliwiać zapoznanie się z gospodarką finansową prowadzoną przez komitety każdemu zainteresowanemu (np. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 8 marca 2013 r., I OSK 513/13; oraz z 18 grudnia 2014 r., I OSK 687/14; a także wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 20 grudnia 2016 r., II SAB/Wa 590/16).

Państwowa Komisja Wyborcza, po ustaleniu powyższego na podstawie sprawozdania finansowego Partii oraz dodatkowych wyjaśnień jej Przewodniczącego, postanowiła jak w sentencji.

Od niniejszego postanowienia nie przysługuje środek prawny.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak